

საქართველოში ეუთოს მისიის მოღვაწეობის ისტორიიდან

ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაცია (ეუთო), მსოფლიოში ერთ-ერთი უმსხვილესი რეგიონალური ორგანიზაციაა, რომელიც უსაფრთხოების საკითხებითაა დაკავებული. ეუთო ჩრდილოეთ ამერიკის, ევროპისა და ცენტრალური აზიის 56 ქვეყანას აერთიანებს. თავდაპირველად ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის თათბირი 1973 წლის 1 ივლისს დაარსდა, ხოლო ორგანიზაციად ჩამოყალიბდა 1995 წლის იანვრში [1, osce.org]. ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის თათბირი მონვეულ იქნა საბჭოთა კავშირისა და ევროპის სოციალისტური ქვეყნების ინიციატივით, როგორც 33 ევროპული ქვეყნის, ამერიკისა და კანადის წარმომადგენლების მუდმივმოქმედი საერთაშორისო ფორუმი, ევროპაში სამხედრო დაპირისპირების შემცირებისა და მისი უსაფრთხოების განმტკიცებისათვის აუცილებელი ზომების ჩამოყალიბების მიზნით. თათბირის სხდომა სამ ეტაპად გაიმართა: 1) 1973 წლის 3-7 ივლისი, საგარეო საქმეთა მინისტრების სხდომა ჰელსინკში, 2) 1973 წლის 18 სექტემბერი- 1975 წლის 21 ივლისი, ჟენევის სხდომაზე მოხდა დასკვნითი აქტის ტექსტის ირგვლივ წინადადებების, ცვლილებებისა და შეთანხმების შეტანა, 3) 1975 წლის 30 ივლისი - 1 აგვისტო, ფინეთის დედაქალაქ ჰელსინკში, 35 ქვეყნის მეთაურმა ხელი მოაწერა ევროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის სხდომის დასკვნით აქტს. მიღწეული შეთანხმებების შემდგომი დახვეწა მოხდა თათბირის წევრი სახელმწიფოების 1977-1978 წლების ბელგრადის, 1980-1983 წლების მადრიდის, 1984 წლის სტოკჰოლმის, 1986 წლის ვენის შეხვედრებზე. 1990 წლის 19-21 ნოემბერს, პარიზში, გაიმართა ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის თათბირის მონაწილე სახელმწიფოთა მეთაურების სხდომა, სადაც ხელმოწერილი იქნა „პარიზის ქარტია ახალი ევროპისათვის“, რომელმაც გამოაცხადა ცივი ომის დასასრული. დაიდო ხელშეკრულება ევროპაში ჩვეულებრივი შეიარაღებული ძალების შესახებ. მიღებული იქნა 22 ქვეყნის ერთობლივი დეკლარაცია, შეიქმნა დღემდე არსებული პო-

ლიტიკური კონსულტაციის სამსაფეხურიანი მექანიზმი: 1) შეხვედრა უმაღლეს დონეზე, 2) საგარეო საქმეთა მინისტრების საბჭო, 3) უმაღლესი თანამდებობის პირთა კომიტეტი.

1975 წლის 1 აგვისტოს ევროპის ქვეყნებმა, სსრ კავშირმა, აგრეთვე ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა და კანადამ, ჰელსინკში ხელი მოაწერეს უსაფრთხოებისა და თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმებას, რომელმაც საერთაშორისო ცხოვრებაში საფუძველი ჩაუყარა ახალ ერას. ჰელსინკის დასკვნითი აქტი, მასზე ხელისმომწერ ქვეყნებს მოუწოდებდა ადამიანის უფლებების დაცვისაკენ. უმთავრეს პრიორიტეტს შეადგენდა ჰუმანური პრინციპები, ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა პატივისცემა, ყველა ქვეყნის სუვერენიტეტის და ტერიტორიული მთლიანობის პატივისცემა, რომელთაც ასახვა ჰპოვეს სპეციალურ დოკუმენტებში. იმ პერიოდში საქართველო, 1921 წელს რუსეთის წითელი არმიის მიერ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ძალით დაპყრობის და იძულებითი გასაბჭოების გამო, საბჭოთა კავშირის შემადგენლობაში იმყოფებოდა. უნდა ითქვას, რომ მას შემდეგ რაც საბჭოთა მთავრობამ, 1975 წლის 1 აგვისტოს, ხელი მოაწერა ჰელსინკის შეთანხმებას, ადამიანის უფლებათა დარღვევები საბჭოთა კავშირში, რეპრესიები და მრწამსის გამო დაპატიმრებები კიდევ უფრო გაძლიერდა. 70-იანი წლების მიწურული და 80-იანი წლების პირველი ნახევარი, გამოირჩეოდა საბჭოთა ხელისუფლების ანტიჰელსინკური მოქმედებებით. სინდისის პატიმრებს თუმცა არ ხვრეტდნენ, როგორც სტალინის დროს, მაგრამ რიგრიგობით ყველას პატიმრობის ახალ ვადებს უმატებდნენ. სსრკ-ის სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტი, მოქმედებდა რა მილიციის სახელით, მრავალგვარ პროვოკაციას მიმართავდა. იგი აპატიმრებდა, ხოლო შემდეგ შეთითხნილი ბრალდებით, სისხლის სამართლის დამნაშავეთა ბანაკებში აგზავნიდა სინდისის პატიმრებს ვითომდა ხულიგნობის, ქურდობის გამო. ასე უგულვებელყოფდნენ საბჭოთა კავშირში ადამიანის უფლებათა დამცველი ორგანოები თავისსავე ხელმოწერილ კანონებს. სიტყვისა და საქმის ამგვარი გათიშვა გამოიწვია საბჭოთა კავშირში არსებული ზოგიერთი იდეისა და კანონის შეუსაბამობამ ადამიანის უფლებათა დეკლარაციის პუნქტების შინაარსთან და ჰელსინკის დეკლარაციასთან. საბჭოთა კავშირი ე. წ. „რკინის ფარდით“ გაემიჯნა დანარჩენ მსოფლიოს და მაქსიმალურად შეზღუდა ინფორმაციის გავრცელების, ასევე გადაადგილების თავისუფლება საზღვარგარეთ. ამგვარი შეუწყნარებლობის პირდაპირი შედეგი იყო რსფსრ სისხლის სამართლის კოდექსის 70, 190, 188, 227, 142 მუხლები, რომლებიც არა მხოლოდ

კრძალავდნენ, არამედ სჯიდნენ კიდეც მოქალაქეებს, რელიგიური ან სხვა სახის პროპაგანდისათვის, რომელიც მარქსიზმ-ლენინიზმი-სა და სოციალისტური იდეოლოგიისათვის შეუსაბამო აღმოჩნდებოდა. აქედან გამომდინარე, საბჭოთა კავშირში ადამიანის უფლებებთან დაკავშირებული ჰელსინკის ხელშეკრულების პრინციპები სასტიკად ირღვეოდა. აღმოსავლეთ ევროპის და სსრ კავშირის მოქალაქეებისთვის ჰელსინკის ხელშეკრულებას დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა, რადგან იგი ადამიანის უფლებათა გაუმჯობესების იმედს იძლეოდა. თავის მხრივ, ევროპული ჰელსინკის ორგანიზაციები აკონტროლებდნენ ჰელსინკის ხელშეკრულებათა დაცვას თავიანთ ქვეყნებში. ასეთი იყო ამერიკის სამართალდაცვითი ორგანიზაცია, „Helsinki Watch“ („ჰელსინკის გუშაგი“), რომელსაც ამერიკელი ქალბატონი ჯერი ლაიბერი ხელმძღვანელობდა [2, 5]. იგი, როგორც ჰელსინკის ორგანიზაციათა საერთაშორისო ფედერაციის წევრი, აკონტროლებდა ჰელსინკის შეთანხმებებს, არა მარტო საკუთარ ტერიტორიაზე, არამედ იმ ქვეყნებშიც, რომლებმაც ჰელსინკის დასკვნით აქტს მოაწერეს ხელი. რადგან ადამიანის უფლებები უფრო მეტად საბჭოთა კავშირსა და აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებში ირღვეოდა, ამიტომ აღნიშნული ორგანიზაცია თავის საქმიანობას ამ მიმართულებით წარმართავდა. აღსანიშნავია, რომ სსრ კავშირში პირველი ჰელსინკის ჯგუფი იური ორლოვმა ჩამოაყალიბა. 1974 წელს საქართველოში ასევე ჩამოაყალიბდა ადამიანის უფლებათა დაცვის საინიციატივო ჯგუფი, რომელშიც შევიდნენ: ზვიად გამსახურდია, მერაბ კოსტავა, თეიმურაზ ჯანელიძე, ნიკოლოზ სამხარაძე, გივი მალულარია და სხვები [3, 4]. ჯგუფი მიზნად ისახავდა საქართველოში ადამიანის უფლებათა დარღვევების გამოვლენას და მხილებას, ინფორმაციის გავრცელებას მათ შესახებ, სინდისის პატიმრების დაცვას, საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის დაცვას სუკ-ის ზენოლისაგან, კულტურის ძეგლთა დაცვას, სხვადასხვა უფლებრივი დოკუმენტების, აგრეთვე ლიტერატურის თვითგამოცემას და აკრძალული ნიგნების პოპულარიზაციას. მას შემდეგ, რაც საბჭოთა კავშირმა ხელი მოაწერა ჰელსინკის შეთანხმებას, საქართველოში გაჩნდა იმედი, რომ ადამიანის უფლებათა დაცვა საერთაშორისო სამართლით საბოლოოდ იქნებოდა გარანტირებული, ქვეყნის შინაგანი კანონმდებლობა ბოლოსდაბოლოს თანხვედბოდა სსრკ-ის საერთაშორისო ვალდებულებებს, რომელიც ხელმოწერილი და რატიფიცირებული იყო ჰელსინკში. მიზნად დაისახეს რა ჰელსინკის პროცესის წარმატებული განვითარების ხელშეწყობა, მოსკოველი უფლე-

ბის დამცველნი სსრკ-ში ჰელსინკის შეთანხმების განხორციელების ხელშემწყობ ჯგუფში გაერთიანდნენ. ქართველი უფლების დამცველები თანამშრომლობდნენ და მჭიდრო ურთიერთობაში იმყოფებოდნენ ჰელსინკის ჯგუფის დამაარსებელ ი. ორლოვთან, აგრეთვე ჯგუფის წევრთან ა. გინზბურგთან და სხვებთან. მოსკოვის ჰელსინკის ჯგუფის კვალდაკვალ, ზ. გამსახურდიას ინიციატივით, საქართველოში ჰელსინკის შეთანხმების განხორციელების ხელშემწყობი ჯგუფი ჩამოყალიბდა. ჯგუფის მიზანს წარმოადგენდა საქართველოში ადამიანის უფლებათა დაცვის საინიციატივო ჯგუფის საქმიანობის გაგრძელება, რასაც დაემატა ჯგუფის მიერ ჰელსინკის თათბირის დასკვნითი აქტის შესწავლა და თვალყურის დევნება, თუ როგორ ხორციელდებოდა საქართველოში ხელშეკრულების ძირითადი პუნქტები. ჰელსინკის ქართულ ჯგუფში შევიდნენ: ზ. გამსახურდია, მ. კოსტავა, თ. ჯანელიძე, ვ. რცხილაძე, ბ. ბეჟუაშვილი, ირ. კენჭოშვილი. საქართველოს ჰელსინკის ჯგუფში აგრეთვე მიიღეს თბილისელი „ოტკაზნიკები“ გ. და ი. გოლდშტიინები (ე. ბონერის რეკომენდაციით). პირველი დოკუმენტი, რომელიც ჰელსინკის ქართულმა ჯგუფმა 1976 წელს გამოსცა, ქართველი პატრიოტის ვ. ჟვანიას დაცვას ისახავდა მიზნად. საქართველოს სუვერენიტეტის მიმართ რუსეთის ძირგამომთხრელი საქმიანობის პროტესტის გამო, მას დახვრეტა მიუსაჯეს. ჰელსინკის ქართული ჯგუფის წევრთა მცდელობის მიუხედავად, ვ. ჟვანია მაინც დახვრიტეს. მოსკოვის ჰელსინკის ჯგუფს, იმავე პერიოდში გადაეცა ზ. გამსახურდიას დოკუმენტური წიგნი „შსს და სუკი“, რომელიც დასავლეთში გამოიცა სათაურით: „წამებათა შესახებ საქართველოში“. 1976 წელს საქართველოს ჰელსინკის ჯგუფმა გამოსცა საინფორმაციო ჟურნალი: „საქართველოს მოამბე“, რომლის რედაქტორიც ზ. გამსახურდია იყო. ჟურნალი აშუქებდა ჰელსინკის ჯგუფის წინაშე წამოჭრილ პრობლემებს ადამიანის უფლებათა და ეროვნული კულტურის დაცვის სფეროში, იმავე პერიოდში გამოდიოდა ასევე ჟურნალი „ოქროს სანმისი“. ჟურნალ „საქართველოს მოამბის“ მიზანს, ჟურნალის პირველ გვერდზე განთავსებული სტატია შემდეგნაირად ასაბუთებდა: „საბჭოთა ტოტალიტარული სისტემისათვის დამახასიათებელია ხელისუფლების არასასურველი ინფორმაციის მალვა ადმინისტრაციულ-პოლიტიკური და საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროში“ [3, 5]. ჟურნალის გამოსვლას მიესალმნენ ცნობილი რუსი დისიდენტები: ნობელის პრემიის ლაურეატი, აკად. ა. სახაროვი, ასევე მწერალი, პუბლიცისტი და ისტორიკოსი ა. ამალრიკი. ა. სახაროვის განცხადებით ჟურნალის გამოსვლა უაღრესად დროული იყო, ვინაიდან სა-

ქართველოში არსებული რეალური სიტუაციის შესახებ ნამდვილი ინფორმაციის მიღება მნიშვნელოვანი იყო მსოფლიო მასშტაბით. ზემოხსენებული ჟურნალების გამოქვეყნების შემდეგ, საქართველს საბჭოთა პრესაში დაიწყო უპრეცედენტო კომპანია ჰელსინკის ჯგუფის წევრთა წინააღმდეგ, რასაც მოჰყვა ზ. გამსახურდიას გარიცხვა საქართველოს სსრ მწერალთა კავშირის რიგებიდან, ხოლო მოგვიანებით 1977 წლის 7 აპრილს, ზ. გამსახურდიას და მ. კოსტავას დაპატიმრება.

საბჭოთა კავშირში ადამიანის უფლებების დაცვის თვალსაზრისით სიტუაცია ოდნავ შეიცვალა ე. წ. „პერესტროიკის“ პერიოდში. 1991 წლის 10 სექტემბერდან 4 ოქტომბერის ჩათვლით, მოსკოვში გაიმართა ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის თათბირის მესამე დასკვნითი სხდომა. (პირველი გაიმართა 1989 წელს პარიზში, მეორე – 1990 წელს კოპენჰაგენში). სხდომაზე მიღებული იქნა დოკუმენტი, რომელშიც პირველად იყო მითითებული, რომ ადამიანის უფლებებთან, ძირითად თავისუფლებებთან, დემოკრატიასა და კანონის უზენაესობასთან დაკავშირებული საკითხები საერთაშორისო ხასიათისაა, ხოლო მოვალეობები ადამიანური განზომილებების დარგში არ მიეკუთვნებიან მხოლოდ ეუთო-ს (ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის თათბირი) წევრი სახელმწიფოების საშინაო საქმეთა რიცხვს.

1992 წელს ჰელსინკში გაიმართა უმაღლესი დონის შეხვედრა, სადაც მიღებული იქნა დოკუმენტი სახელწოდებით: „ცვლილებათა დროის გამოწვევა“, რომელმაც სათავე დაუდო ეუთო-ს გარდაქმნას წევრი სახელმწიფოების უპირატესად პოლიტიკური დიალოგის ფორუმიდან ტრანსრეგიონალურ ორგანიზაციად, რომელმაც „ვანკუვერიდან (კანადა) ვლადივასტოკამდე“, სამხედრო-პოლიტიკური სტაბილურობისა და თანამშრომლობისადმი თანადგომისა და განვითარებისათვის ხელშეწყობა დაისახა მიზნად. ეუთო-მ მიიღო ფართო უფლებები და შესაძლებლობები განეხორციელებინა პრაქტიკული ხასიათის ზომები ლოკალური და რეგიონალური კონფლიქტების თავიდან აცილებისა და დარეგულირების მიზნით, რაც პირველად კოსოვოში შესრულდა.

1991 წლის 9 აპრილს საქართველოს უზენაესმა საბჭომ მიიღო დეკლარაცია, რომელიც ითვალისწინებდა, 1918 წლის 26 მაისის საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტის საფუძველზე, საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენას, რამაც მნიშვნელოვნად გააძლიერა რუსეთის აგრესია დამოუკიდებელი საქართველოს მიმართ. რუსეთის ხელისუფლების წამქეზებლურ პო-

ლიტიკას შედეგად მოჰყვა სერიოზული კონფლიქტები საქართველოს ტერიტორიაზე. ათასობით ქართველი, დევნილი აღმოჩნდა საკუთარ სამშობლოში. საქართველოში არსებული კონფლიქტების მშვიდობიანი მოლაპარაკების გზით გადაჭრის მიზნით, ეუთო-მ არაერთი რეზოლუცია მიიღო. თავის მხრივ, საქართველო აქტიურად თანამშრომლობს საერთაშორისო ორგანიზაციებთან. 1992 წლის 6 ნოემბერს საქართველოში დაარსდა ეუთო-ს მისია [4, 18].

საქართველო ეუთო-ის წევრია 1992 წლის 24 მარტიდან. 1992 წლის 8 ივლისს, საქართველოს მთავრობამ ხელი მოაწერა ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის საბჭოს ჰელსინკის დასკვნით აქტს, ხოლო 1994 წლის 21 იანვარს, პარიზის ქარტიას. 1975 წლის ჰელსინკის საბოლოო აქტით განსაზღვრული იყო საბჭოს წევრების თანამშრომლობის სამი ძირითადი სფერო: 1) პოლიტიკური და სამხედრო, 2) ეკონომიკური და ეკოლოგიური, 3) ადამიანის უფლებების დაცვა. ჰელსინკში განისაზღვრა, ასევე ეუთო-ის წევრი ქვეყნებისათვის მოქმედების 10 პრინციპი: 1) უზენაესი თანასწორობა, სუვერენული უფლებების დაცვა, 2) მუქარისა და ძალის გამოყენებაზე უარის თქმა, 3) საზღვრების ხელშეუხებლობა, 4) სახელმწიფოთა ტერიტორიული მთლიანობა, 5) სადავო საკითხების მშვიდობიანი მოწესრიგება, 6) საშინაო საქმეებში ჩაურევლობა, 7) ადამიანის ფუნდამენტალური უფლებებისა და თავისუფლების, მათ შორის აზროვნების, სინდისის, რწმენის პატივისცემა, 8) ადამიანთა თვითგამორკვევის უფლების თანასწორობა, 9) სახელმწიფოთა შორის თანამშრომლობა, 10) საერთაშორისო ნორმებით გათვალისწინებული მოვალეობების კეთილსინდისიერად შესრულება [1, osce.org].

1994 წელს, ბუდაპეშტის უმაღლესი დონის შეხვედრაზე მიიღეს გადაწყვეტილება 1995 წლის 1 იანვარს, ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის თათბირის (ეუთო), ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციად (ეუთო) გარდაქმნის შესახებ. მიღებულ იქნა პოლიტიკური დეკლარაცია: „ახალ ეპოქაში ნამდვილი პარტნიორობის გზაზე“, ხელშეკრულება XXI საუკუნის ევროპისათვის საერთო და ყოვლისმომცველი უშიშროების მოდელის შექმნის დაწყების შესახებ, ასევე სამხედრო-პოლიტიკური ხასიათის ხელშეკრულებები („უშიშროების სამხედრო-პოლიტიკურ ასპექტებთან დაკავშირებული ქცევის კოდექსი“ და სხვა). ეუთოს შტაბ-ბინა მდებარეობს ვენაში (ავსტრია).

1996 წლის 2-3 დეკემბრის ეუთო-ს წევრი სახელმწიფოების სახელმწიფოთა მეთაურების უმაღლესი დონის შეხვედრაზე, მიღებულ

იქნა ლისაბონის სამიტის, ასევე „XXI საუკუნის ევროპის საერთო და ყოვლისმომცველი უშიშროების“ დეკლარაცია, რომელშიც ხაზგასმული იყო გამყოფი ხაზების გარეშე, ერთიანი, მშვიდობიანი და დემოკრატიული ევროპის შენების აუცილებლობა. დამტკიცდა დოკუმენტი: ევროპაში ჩვეულებრივ შეიარაღებულ ძალებზე ხელშეკრულების განახლების თაობაზე. რუსეთის ინიციატივით, ნევრმა სახელმწიფოებმა აიღეს ვალდებულება გამოავლინონ თავშეკავებულობა თავიანთი სამხედრო ძალისხმევის მიმართ, შეიარაღების დონისა და მათი განთავსების ჩათვლით. მიღებულ იქნა დოკუმენტები: „შეიარაღებაზე კონტროლის კონცეპტუალური საფუძველი“ და „უშიშროების დარგში თანამშრომლობის შესახებ ფორუმის დღის წესრიგის განვრცობა“, რითაც ევროპაში სტაბილურობის უზრუნველყოფის საკითხი, როგორც უმნიშვნელოვანესი ინსტრუმენტი, დაექვემდებარა შეიარაღებაზე კონტროლის უზრუნველყოფის საკითხს. ეუთო-ს საქმიანობაში სულ უფრო მეტად გამოიკვეთა აქცენტი ყოფილი საბჭოთა კავშირისა და იუგოსლავიის ტერიტორიებზე არსებულ კონფლიქტებთან დაკავშირებით.

1998 წელს, ეუთო-ს საგარეო საქმეთა მინისტრების საბჭოს ოსლოს შეხვედრაზე მიიღეს დეკლარაცია, ევროპული უშიშროების ახალი სისტემის შექმნაში ეუთო-ს როლის შესახებ. დეკლარაციაში შევიდა დებულებები ეუთო-ს პოლიციური ოპერაციების შესახებ. შეხვედრაზე მნიშვნელოვანი ყურადღება მიაქცევს კოსოვოს პრობლემას, ასევე კონფლიქტურ სიტუაციებს დსთ-ს ტერიტორიაზე.

1999 წლის 18-19 ნოემბერს, სტამბულში, ეუთო-ს წევრი სახელმწიფოების სახელმწიფოთა მეთაურების შეხვედრაზე, სადაც რუსეთის დელეგაციას მეთაურობდა ბორის ელცინი, მიღებულ იქნა ევროპის უშიშროების დეკლარაცია, შეთანხმება ევროპაში ჩვეულებრივი შეიარაღებული ძალების ადაპტაციის შესახებ, ასევე შემაჯამებელი პოლიტიკური დეკლარაცია და ნდობის განმტკიცების შესახებ მოდერნიზებული ვენის დოკუმენტი, როგორც საფუძველი შემდგომი მუშაობისა. შეხვედრაზე რუსეთმა აიღო ვალდებულება გაეყვანა ჯარები საქართველოდან და დნესტრისპირეთიდან.

2000 წლის ვენის საგარეო საქმეთა მინისტრების შეხვედრაზე განიხილეს და დაამტკიცეს შემდეგი დოკუმენტები: 1) დეკლარაცია: „ეუთო-ს როლი სამხრეთ-აღმოსავლეთ ევროპაში“, 2) გადანყვეტილება ეუთო-ს როლის გაძლიერების შესახებ ადამიანებით ვაჭრობის წინააღმდეგ ბრძოლაში, 3) დოკუმენტი იარაღის უკანონო ვაჭრობისა და გავრცელების შეზღუდვის შესახებ. პრინციპული აზრთა სხვაობის გამო, მინისტრებმა ვერ მოახერხეს შეხვედრის შემაჯამებელი

ზოგადპოლიტიკური დოკუმენტის – სამინისტროს დეკლარაციის მიღება.

რუსეთი როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, 1973 წლის 25 ივნისიდან, არის ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის თათბირი წევრი, ხოლო 1975 წლის 1 აგვისტოს ხელი მოაწერა ჰელსინკის ხელშეკრულებას, 1990 წლის 21 ნოემბერს, პარიზის ქარტიას შეუერთდა. ორგანიზაციის ოფიციალური ენებია: ინგლისური, გერმანული, ესპანური, ფრანგული, იტალიური, რუსული. 2008 წლისათვის ეუთო-ს ბიუჯეტი შეადგენდა 164 168 200 ევროს.

ეუთო-ს წევრი ქვეყნების სია:

№	ქვეყანა	მიღების წელი	ჰელსინკის დასკვნით აქტზე ხელმოწერის თარიღი	პარიზის ქარტიაზე ხელმოწერის თარიღი
1	ალბანეთი	1991 წლის 19 ივნისი	1991 წლის 16 სექტემბერი	1991 წლის 17 სექტემბერი
2	გერმანია	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
3	ანდორა	1996 წლის 25 აპრილი	1999 წლის 10 ნოემბერი	1998 წლის 17 თებერვალი
4	სომხეთი	1992 წლის 30 იანვარი	1992 წლის 8 ივლისი	1992 წლის 17 აპრილი
5	ავსტრია	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
6	აზერბაიჯანი	1992 წლის 30 იანვარი	1992 წლის 8 ივლისი	1993 წლის 20 დეკემბერი
7	ბელგია	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
8	ბელორუსია	1992 წლის 30 იანვარი	1992 წლის 26 თებერვალი	1993 წლის 8 აპრილი
9	ბოსნია-ჰერცოგოვინა	1992 წლის 30 აპრილი	1992 წლის 8 ივლისი	
10	ბულგარეთი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
11	კანადა	1973 წლის 25 ივნისი (ასოცირებული წევრის სტატუსით)	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
12	კვიპროსი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
13	ხორვატია	1992 წლის 24 მარტი	1992 წლის 8 ივლისი	
14	დანია	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
15	ესპანეთი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი

16	ესტონეთი	1991 წლის 10 სექტემბერი	1992 წლის 14 ოქტომბერი	1991 წლის 6 დეკემბერი
17	ამერიკის შე- ერთებული შტატები	1973 წლის 25 ივნისი (ასო- ცირებული ნევ- რის სტატუს- სით)	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
18	ფინეთი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
19	საფრანგეთი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
20	საქართველო	1992 წლის 24 მარტი	1992 წლის 8 ივლისი	1994 წლის 21 იანვარი
21	საბერძნეთი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
22	უნგრეთი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
23	ირლანდია	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
24	ისლანდია	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
25	იტალია	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
26	ყაზახეთი	1992 წლის 30 იანვარი	1992 წლის 8 ივლისი	1992 წლის 23 სექტემბერი
27	ყირგიზეთი	1992 წლის 30 იანვარი	1992 წლის 8 ივლისი	1994 წლის 3 ივნისი
28	ლატვია	1991 წლის 10 სექტემბერი	1991 წლის 14 ოქტომბერი	1991 წლის 6 დეკემბერი
29	ლიხტენშტეინი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
30	ლიტვა	1991 წლის 10 სექტემბერი	1991 წლის 14 ოქტომბერი	1991 წლის 6 დეკემბერი
31	ლუქსემბურგი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
32	მაკედონია	1995 წლის 12 ოქტომბერი		
33	მალტა	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
34	მოლდავეთი	1973 წლის 30 იანვარი	1992 წლის 26 თებერ- ვალი	1993 წლის 29 იანვარი
35	მონაკო	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
36	მონტენეგრო	2006 წლის 22 ივნისი		
37	ნორვეგია	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
38	უზბეკეთი	1992 წლის 30 იანვარი	1992 წლის 26 თებერვალი	1993 წლის 27 ოქტომბერი
39	ჰოლანდია	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
40	პოლონეთი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი

41	პორტუგალია	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
42	ჩეხეთის რეს- პუბლიკა	1993 წლის 1 იანვარი		
43	რუმინეთი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
44	დიდი ბრიტა- ნეთი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
45	რუსეთი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
46	სან-მარინო	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
47	სერბეთი	2000 წლის 10 ნოემბერი		
48	სლოვაკეთი	1993 წლის 1 იანვარი		
49	სლოვენია	1992 წლის 24 მარტი	1992 წლის 8 ივლისი	1993 წლის 8 მარტი
50	შვეცია	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
51	შვეიცარია	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
52	ტაჯიკეთი	1992 წლის 30 იანვარი	1992 წლის 26 თებერ- ვალი	
53	თურქმენეთი	1992 წლის 30 იანვარი	1992 წლის 8 ივლისი	
54	თურქეთი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი
55	უკრაინა	1992 წლის 30 იანვარი	1992 წლის 26 თებერვალი	1992 წლის 16 ივნისი
56	ვატიკანი	1973 წლის 25 ივნისი	1975 წლის 1 აგვისტო	1990 წლის 21 ნოემბერი

ეუთოს ასოცირებული წევრი ქვეყნებია: 1) ალჟირი, 2) ეგვიპტე, 3) ისრაელი, 4) იორდანია, 5) მაროკო, 6) ტუნისი, 7) იაპონია, 8) სამხრეთ კორეა, 9) ტაილანდი, 10) ავღანეთი, 11) მონღოლეთი [1, osce.org].

ეუთოს ორგანიზაციულ სტრუქტურას სათავეში უდგას გენერალური მდივანი, რომელიც ხელმძღვანელობს სამდივნოს და ინიშნება მინისტრთა საბჭოს მიერ სამი წლის ვადით. თავმჯდომარე, რომელიც ხელმძღვანელობს ეუთო-ს მიმდინარე საქმიანობას, ასევე კოორდინაციას უწევს ეუთო-ს ინსტიტუტების მუშაობას, აკვირდება და ხელს უწყობს კონფლიქტებისა და კრიზისული სიტუაციების მოგვარებას. ეუთო-ს თავმჯდომარე ქვეყანა, რომელსაც ამა თუ იმ ქვეყნის საგარეო საქმეთა მინისტრი წარმოადგენს, ყოველწლიურად იცვლება. ასე მაგალითად: 2005 წელს ეუთო-ს ხელმძღვანელი ქვეყანა იყო სლოვენია, 2006 წელს – ბელგია, 2007 წელს – ესპანეთი, 2008

წელს-ფინეთი, რომელსაც საგარეო საქმეთა მინისტრი ალექსანდრ სტუბი წარმოადგენდა. ამჟამად, ეუთო-ს ხელმძღვანელი ქვეყანაა საბერძნეთი, რომელსაც ქვეყნის საგარეო საქმეთა მინისტრი დორა ბაკოიანისი წარმოადგენს. 2010 წლისათვის ეუთო-ს უხელმძღვანელებს ყაზახეთი [1]. ეუთოს საპარლამენტო ასამბლეა 317 წევრით განისაზღვრება და იწვევს ორ სესიას წელიწადში, სადაც ეუთო-ს კომპეტენციის ფარგლებში შესაბამისი რეზოლუციების მიღება ხდება. ეუთო-ს ორგანიზაციაში ხელმძღვანელ თანამდებობებზე მუშაობს 370-მდე ადამიანი. გარდა ამისა, 3 500-მდე თანამშრომელი დაკავებულია საველე მისიებით.

ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაცია მიმართულია რეგიონებში კონფლიქტური სიტუაციების წარმოქმნის აღმოსაფხვრელად, ასევე კრიზისული სიტუაციების დარეგულირებისა და კონფლიქტების შედეგების ლიკვიდაციისაკენ.

ბოლო დროს, ეუთო ხშირად ხდება კრიტიკის ობიექტი რუსეთისა და ზოგიერთი სხვა ქვეყნის მხრიდან. ისინი ორგანიზაციის ხელმძღვანელობას ბრალად დებენ მიკერძოებულ დამოკიდებულებას ყოფილი საბჭოთა ქვეყნის ზოგიერთი სახელმწიფოს საშინაო საქმეებში ჩარევის გამო, რომელიც მათი აზრით, ზოგჯერ ამ ქვეყნების იდეოლოგიურ მომზადებამდეც მიდის. ისინი ასევე თვლიან, რომ ეუთო ფინანსურად უწყობს ხელს აღნიშნულ ქვეყნებს და ამზადებს მათ საარჩევნო კამპანიას, რითაც ჩვეულებრივ მოუწოდებს ამ ქვეყნებს ფერადი რევოლუციებისაკენ. ორგანიზაციის მხრიდან ასეთი პოზიციების დაკავება, მათი აზრით, ეუთო-ს შიგნით დიალოგის წარმოებას მნიშვნელოვნად აფერხებს. 2007 წლის 10 თებერვალს, მიუნხენში გამართული უშიშროების კონფერენციაზე, რუსეთის პრეზიდენტმა ვლადიმერ პუტინმა, რომელიც მონაწილეობდა მის მუშაობაში აშკარად გააკრიტიკა ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის საქმიანობა. მან თქვა: „ცდილობენ გააუფერულონ ეუთო-ს საქმიანობა, წარმოაჩინენ რა მის მოღვაწეობას, როგორც იარაღს ქვეყნების ერთი ჯგუფის ხელში ვინმეს საზიანოდ. ასეთია ამოცანა რომლისთვისაც იღწვის ეუთო-ს ბიუროკრატიული აპარატი, რომელსაც აბსოლუტურად არანაირი კავშირი არა აქვს ეუთო-ს დამაარსებელ ქვეყნებთან, ვინაიდან ისინი სწორედ, ამისკენ მოუწოდებენ არასამთავრობო ორგანიზაციებს, რომლებიც ფორმალურად თითქოს დამოუკიდებელნი არიან, რეალურად კი ორგანიზაციისაგან ფინანსდებიან და მაშასადამე, მათი მხრიდან კონტროლდებიან კიდევ“ [1]. 2008 წლის 5 ივნისს, ბერლინში გამოსვლი-

სას რუსეთის ამჟამინდელმა პრეზიდენტმა დიმიტრი მედვედევმა, ეუთო-ს წევრ სახელმწიფოებს შესთავაზა ჰელსინკის ხელშეკრულების განმტკიცება ევროპული უშიშროების საკითხებზე. მედვედევს მხედველობაში ჰქონდა 1973 წლის ჰელსინკის ხელშეკრულება, რომელიც კატეგორიულად უარყოფდა დაძაბულობის შეტანას დასავლეთ ევროპისა და კომუნისტური ბლოკის სახელმწიფოების ურთიერთობაში. როდესაც 2008 წლის აგვისტოში საქართველოში მომხდარ მოვლენებთან დაკავშირებით აკეთებდა ეუთო-ს წევრი სახელმწიფოებისადმი მიმართვას, რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრმა სერგეი ლავროვმა განაცხადა, რომ ევროპაში არსებული უშიშროების სისტემა ვერ იქნება ახლახან მომხდარი მოვლენების შემდეგ, უსაფრთხოების გარანტი. 2008 წლის 27 სექტემბერს, გაერო-ს გენერალური ასამბლეის სხდომაზე გამოსვლისას სერგეი ლავროვმა მოითხოვა ევრო-ატლანტიკურ ზონაში უშიშროების აღდგენა ჰელსინკის ხელშეკრულების საფუძველზე.

ევროპის უშიშროების სათათბირომ, ჯერ კიდევ 1994 წლის 6 დეკემბერს, ბუდაპეშტში მიიღო რეზოლუცია, რომლითაც მხარი დაუჭირა საქართველოს სუვერენიტეტს და ტერიტორიულ მთლიანობას საერთაშორისო თანამეგობრობის მიერ ცნობილ საზღვრებში. მონაწილე სახელმწიფოებმა ღრმა შეშფოთება გამოთქვეს ეთნიკური წმენდის, განსაკუთრებით ქართველთა თავიანთი საცხოვრებელი ადგილებიდან მასობრივი განდევნის და უდანაშაულო მოქალაქეთა დიდი რაოდენობით დაღუპვის გამო [6, 206]. 1996 წლის 3 დეკემბერს ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის (ეუთო) უმაღლესი დონის ლისაბონის დეკლარაციაში პირდაპირ არის დაგმობილი ეთნიკური წმენდა აფხაზეთში, რასაც შედეგად ქართველი მოსახლეობის მასობრივი განადგურება მოჰყვა. 1998 წლის 1 დეკემბერს, ოსლოში, ეუთო-ს მინისტრთა საბჭოს VII შეხვედრაზე მიღებული იქნა სპეციალური გადაწყვეტილება საქართველოს საკითხზე. მინისტრებმა თხოვნით მიმართეს ეუთო-ს მოქმედ თავმჯდომარეს გაერო-ს გენერალურ მდივანთან ერთად ეუთო-ს ჩარჩოებში ჩაეტარებინათ შესაბამისი კონსულტაციები გალის რაიონში ეუთო-ს ბიუროს შექმნის მიზანშეწონილობის შესასწავლად. მინისტრებმა მხარი დაუჭირეს კონფლიქტის ზონებისა და რაიონების აღდგენის და ლტოლვილთა დაბრუნების მნიშვნელობას კონფლიქტის მონესრიგების პროცესის წინსვლის საქმეში. ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის უმაღლესი დონის სტამბოლის შეხვედრაზე, 1999 წლის 19 ნოემბერს მიღებულ დეკლარაციაში ხაზგასმული იყო ცხინვალის რეგიონისა და აფხაზეთის კონფლიქტების

მშვიდობიანი გზით გადაჭრის აუცილებლობა, აღნიშნული რეგიონების საქართველოს შემადგენლობაში პოლიტიკური სტატუსის განსაზღვრა [5, 344]. სტამბულში ეუთო-ს ქვეყნების მეთაურთა სამიტზე ასევე მიღწეული იქნა რუსეთ-საქართველოს შეთანხმება საქართველოდან ვაზიანისა და გუდაუთის სამხედრო ბაზების 2001 წლის ივლისამდე გაყვანისა და სხვა ბაზების შესახებ მოლაპარაკების დაწყების თაობაზე [5, 140]. საქართველოში ეუთოს მისიის გააქტიურების მიზნით, 2001 წლის 23 თებერვალს, ვენაში, ეუთო-ს საპარლამენტო ასამბლეის მუდმივმა კომიტეტმა მიიღო გადაწყვეტილება საქართველოს საკითხთან დაკავშირებით, ეუთო-ს საპარლამენტო ასამბლეის სპეციალური კომიტეტის დაარსების თაობაზე. აფხაზეთის რეგიონში კომიტეტს უნდა ემუშავა საერთაშორისო ინსტიტუტებთან; კერძოდ, საქართველოში ეუთო-ს და გაერო-ს მისიებთან მჭიდრო კავშირში, გაყინული კონფლიქტის სასწრაფო გადაწყვეტისათვის. 2005 წლის 5 ივლისს, ვაშინგტონში, ეუთო-ს სპეციალური რეზოლუციით, ეუთოს საპარლამენტო ასამბლეის აფხაზეთის საკითხთან სპეციალურ კომიტეტს დაევალა: ა) გაააქტიუროს თავისი ძალისხმევა მხრეთა ჩასაბმელად რეალურ დიალოგში, რომელიც მიდის არსებითი პროგრესისაკენ კონფლიქტის მონესრიგების ისეთ საკვანძო საკითხებში, როგორცაა პოლიტიკური სტატუსი, უსაფრთხოების ყოვლისმომცველი გარანტიები, ლტოლვილთა და ქვეყნის შიგნით გადაადგილებულ პირთა უპირობო დაბრუნება ღირსების პატივისცემის პირობებში, აგრეთვე ეკონომიკური საკითხები.

ბ) დაამყაროს დიალოგი საკანონმდებლო ორგანოების, დაწესებულებების, პოლიტიკური პარტიების, თემებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებთან და წაახალისოს გაცვლა-გამოცვლა მათ შორის.

გ) რეგულარულად ჩავიდეს ხოლმე ამ რეგიონში, განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს სიტუაციის შეფასებას არაორგანიზებული წესით დაბრუნებულ ლტოლვილებთან და ქვეყნის შიგნით გადაადგილებულ პირებთან დაკავშირებით.

დ) ხელი შეუწყოს ეუთო-ს კონკრეტული საგანმანათლებლო პროექტების განხორციელებას ამ რეგიონში; კერძოდ, გალის რაიონში.

ე) შეიმუშაოს და დაამტკიცოს 2005-2006 წლების მოქმედების გეგმა, რომელიც უნდა მოიცავდეს აფხაზეთის (საქართველო) სპეციალური კომიტეტის კონკრეტულ ღონისძიებებს, მიმართულს კონფლიქტის მონესრიგების ხელშესაწყობად.

ვ) რეგულარულად მოახსენოს მუდმივმოქმედ კომიტეტს (ბიუროს, პლენარულ სესიას) თავის საქმიანობაზე, მოქმედების გეგმის შესრულებაში მიღწეულ პროგრესზე და აფხაზეთში (საქართველო), მიმდინარე მოვლენებზე, აგრეთვე, ნარუდგინოს შესაბამისი რეკომენდაციები ეუთო-ს საპარლამენტო ასამბლეას [5, 494].

საქართველოში მოქმედი ეუთო-ს მისია, ყოველ ღონეს ხმარობდა, რათა თავიდან აეცილებინა კონფლიქტის შემდგომი ესკალაცია. ასტანაში, 2008 წლის 3 ივლისს, ეუთო-ს საპარლამენტო ასამბლეის მეჩვიდმეტე ყოველწლიურ სესიაზე, გამოითქვა შეშფოთება საქართველოში უსაფრთხოების მდგომარეობის გამო. ეუთო-ს სპეციალურ რეზოლუციაში აღნიშნულია:

1. ითვალისწინებს რა არასტაბილურობის გაძლიერებას საქართველოს კონფლიქტურ ზონებში, აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის რეგიონების სეპარატისტულ რეჟიმებთან ოფიციალური კავშირების განმტკიცების შესახებ რუსეთის ფედერაციის მთავრობის გადანყვეტილების ფონზე,

2. შეშფოთებულია რა რუსეთის ფედერაციის მთავრობის ცალმხრივი გადანყვეტილებით, საქართველოს, აფხაზეთის რეგიონში შეიყვანოს დამატებითი სამხედრო პერსონალი დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის მშვიდობისმყოფელი ძალების ეგიდით, რომლის შემადგენლობაშიც ჯარს გამოყოფს მხოლოდ რუსეთი,

3. აღიარებს რა, რომ საქართველოს აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის რეგიონების მცხოვრებთათვის რუსეთის ფედერაციის პასპორტების გაცემა და რუსეთის ფედერაციის მთავრობის მიერ ასეთი პირების უფლების დაცვის შენარჩუნება სამხედრო ძალის გამოყენებით ეჭვქვეშ აყენებს საქართველოს სუვერენიტეტსა და ტერიტორიულ მთლიანობას,

4. ვარაუდობს რა, რომ ზემოაღნიშნულ გარემოებას შეუძლია დაამძიმოს ისედაც არამდგრადი მდგომარეობა ამ რეგიონებში და, ვთქვათ, შემთხვევითაც კი, ამ რეგიონებში შეიარაღებული კონფლიქტის განახლებამდე მიგვიყვანოს,

5. შეშფოთებულია რა იმის შესაძლებლობით, რომ შეიარაღებული კონფლიქტის განახლება ამ რეგიონებში გამოიწვევს უსაფრთხოების მდგომარეობის გაუარესებას უფრო ფართო, საერთო ევროპული მასშტაბით,

6. აღნიშნავს რა, რომ საქართველოს მთავრობა აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთს სთავაზობს ფართო ავტონომიას სუვერენული ქართული სახელმწიფოს ფარგლებში,

7. ეუთოს საპარლამენტო ასამბლეა დაბეჯითებით მოუწოდებს რუსეთის ფედერაციას, საქართველოს სეპარატისტული რეგიონების დე-ფაქტო ხელისუფლებასთან კონტაქტისას თავი შეიკავონ ამ რეგიონებთან რაიმე ისეთი სახით კავშირების დაჭერისაგან, რაც ეჭვქვეშ დააყენებდა საქართველოს სუვერენიტეტს.

8. დაბეჯითებით მოუწოდებს რუსეთის ფედერაციას, მიჰყვეს ეუთოს სტანდარტებს და საყოველთაოდ აღიარებულ საერთაშორისო ნორმებს სხვა ნევრ-ქვეყნებთან ურთიერთობაში კონფლიქტების გადაჭრის მიზნით ძალით ან მისი გამოყენების მუქარის მიმართ [7].

საერთაშორისო ორგანიზაციები უძღუნრი აღმოჩნდნენ, საქართველოში არსებული კონფლიქტების მშვიდობიანი გზებით გადაჭრის საქმეში. ქვეყანაში არსებული რეალური სიტუაცია მცოცავი ანექსიის ფორმას ატარებს [8, 48]. 2008 წლის აგვისტოში რუსეთის ხელისუფლების მიერ განხორციელდა აგრესია საქართველოს სუვერენული სახელმწიფოს მიმართ, რის შედეგადაც ცხინვალის რეგიონიდან და ზემო აფხაზეთიდან, სეპარატისტებმა და რუსებმა 17. 000 ქართველი საკუთარი მინა-წყლიდან გამოაძევა და დევნილად აქცია. საქართველოს ტერიტორიული კონფლიქტების მშვიდობიანი გზებით გადაწყვეტის მიზნით, ეუთო-ს მიერ მიღებული რეზოლუციები და გადაწყვეტილებები ფაქტობრივად ქალაქებზე დარჩა.

რუსეთის ხელისუფლების მცდელობით საქართველოში მოქმედ ეუთოს მისიას, საერთაშორისო ორგანიზაციების ძალისხმევის მიუხედავად, 2009 წლის ივნისიდან ოფიციალურად შეუწყდა საქართველოში მოქმედების მანდატი.

დამონმებული წყაროები და ლიტერატურა:

1. L' Organization pour la securité et la cooperation en Europe (OSCE), web site: www.osce.org/ge
2. Helsinki Watch, გაზ. „სახალხო განათლება“, 5 ივლისი, 1990.
3. მერაბ კოსტავა, „ჰელსინკის ჯგუფის ისტორია და ამოცანები საქართველოში“, გაზ., „საქართველო“, №4 (9), 27 თებერვალი, 1990.
4. ამირან მექვაბიშვილი, „მსოფლიო დღეს“ (ციფრები, მოვლენები, ფაქტები), გამომც. „საზოგადოება ცოდნა“, თბილისი, 2006.
5. თამაზ დიასამიძე, „რეგიონული კონფლიქტები საქართველოში – სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქი, აფხაზეთის ასსრ (1989-2005), პოლიტიკურ-სამართლებრივი აქტების კრებული“, თბილისი, 2005.

6. შოთა მალაშხია, „კონფლიქტები პროგნოზირება“ (საერთაშორისო-სამართლებრივი და ეკონომიკური ასპექტები), გამომც. „ფორმა“, თბილისი, 2007.
7. რეგიონალიზმის კვლევის ცენტრი, საიტი: www.irc.ge
8. ეკა აკობია, „ევროკავშირის უსაფრთხოებისა და თავდაცვის პოლიტიკა: გამოწვევები და პერსპექტივები“, წიგნში: „ევროკავშირის პოლიტიკა: მიმდინარე საკითხები“, სტრატეგიისა და საერთაშორისო ურთიერთობათა კვლევის ფონდი, თბილისი, 2007.

Lela Saralidze

Doctor of History, Ivane Javakhishvili Institute of History and Ethnology, Head Scientist-researcher of the Department of Modern and Contemporary History

HISTORY OF THE ACTIVITY OSCE IN GEORGIA

Summary

In this work there is discussed the history of organization for security and co-operation (OSCE) activity in Georgia. In the special schedule there are given the list of states which are the members of OSCE. There is also given that OSCE mission in Georgia was founded in 6 November of 1992. The work bases on the resolution analyses of OSCE. The work also deals that OSCE supports for the sovereignty and territorial integrity of Georgia within its internationally recognized borders. The member states of OSCE express their deep concern over „ethnic cleaning“ the massive expulsion of people, predominantly Georgian, from their living areas and the deaths of large numbers of innocent civilians. The OSCE mission appeals governments and international organizations to provide political supports and humanitarian and technical assistance to Republic of Georgia.

In this research there is also shown the work of Helsinki group during Communist regime, also there is said about European Helsinki groups which has played a big role about the protection of human rights in the countries which have signed the Helsinki act, between them was the Soviet Union, which has signed about collaboration and safety with other European countries in Helsinki in 1975 1st august. It was spreaded equally also on Georgia which was the part of Soviet Union at that time.

In the work there is shown the negative position of Russia for OSCE. Russia demanded to stop the mission of OSCE in Georgia. The activity of OSCE mission in Georgia lasted to July 2009.